

Félreértés – és félremagyarázás

VISSZHANG - LXI. évfolyam, 14. szám, 2017. április 7.

Radnóti András *A pálya széléről* című írását (ÉS, 2017/12., márc. 24.) Cseresnyési László (*Best of Momentum*, ÉS, 2017/13., márc. 31.) félreértette. A fiatal szerző nem általában, hanem a rendszerváltó „*órtelmiség*”-ről beszél – a megérthető szűkítés adta kereteken belül.

Ennél izgalmasabb Ungár Péter reagálása, hiszen egy versenytársról van szó (*Régi érvék, új idők*, ÉS, 2017/13., márc. 31.). Ő olyasmit kér számon, ami nem is volt célja az eredeti írásnak: nem akarta megírni a rendszerváltás történetét, s átfogó elemzést sem kívánt adni az azóta eltelt időkről. Jobban is teszi, mert különben úgy jár, mint Ungár, aki kijelenti, hogy nem is volt egy létező nyugati modell, amit követni lehetett volna. Mivel személyesen nem élhette meg ezt az időszakot, elárulom neki: de, volt. Igaz, a zemberek túlnyomó többségének ez egyszerűen a jobb életet jelentette. Azt, hogy nem kell Bécsbe furikázni egy Gorenjéért, nálunk is bármikor kapható banán – de 1990-ben a többpártrendszerre szavazott, majd a NATO- s később az EU-csatlakozásra: a polgári demokráciára, a jogállamiságra. Az persze külön kérdés, hogy ebből jórészt csak az egyre inkább kiürülő formákat kapta, de ettől a modell: létezett, s ma is létezik. Hogy mennyire nehéz eligazodni a fogalmak közt, arra ő is például hozható: a történelmi igazságtételt – ha tetszik a fogalom – a politika szabotálta el. A Charta jelenség valóban hibáztatható, mert nem járt együtt garanciák biztosításával – de a koalíció ma is olyan fogalom egy LMP-s politikus számára, amitől kirázza a hideg. Ha a privatizáció és a piacositás mellékhatásairól akarna vitatkozni, annak helye lenne – de ezek szükségességét elvitatni, bizony, történelmietlen és észszerűtlen. Látni kell: a szegénység ügye bármennyire is fontos – de ez nem az eredeti írás témája, ezért inkább trollkodásnak tekinthető.

Az már kifejezetten izgalmas téma, hogy az „*ideológián túl nincs politika*” mennyire igaz Ungár részéről. Bár ebben nem Radnóti-val vitatkozik, mert ő nem tett se pró, se kontra ilyen állítást, azt azért nem árt figyelembe venni, hogy az ideológiák alapvető szerepe a megkülönböztetés, így az elválasztás. De értékek s – ha politikáról van szó, ezt sem szabad figyelmen kívül hagyni – érdekek alapján már ki lehet alakítani közös világképeket, víziókat. Például az, hogy magánosítani kell a tömegközlekedést, nem ideológiai – hanem célszerűségi kérdés. Az biztos, hogy a vasúti pályákat nem szabad államosítani – de a szolgáltatásokban miért ne lehetne akár verseny is? Ki állította, kivel vitatkozik, hogy a globalizációnak önértéke lenne? Ha ideológiáról van szó, ilyenekkel inkább az antigloboknál lehet találkozni – mert maga a jelenség értékes, természetes következménye a fejlődésnek, így korábbi konfliktusok helyett vagy mellett természetesen újakat is szül.

Nem tudom, Ungár hogyan is képzei a meghaladni kívánt konfliktusok megnevezését – ez ugyanis a sebek feltépést jelentené. Pl. nem ismeri a magyar valóságot, aki nem látja, hogy Biszku Béla és Hegedűs András közös nevezőn említése már önmagában milyen viták kiváltására lenne alkalmas. Ráadásul abban is téved, hogy a történelmi igazságtétel csak az áldozatoknak való elégtételt jelentené – mert legalább ilyen fontos az egykori, sok tekintetben máig is élő titkosszolgálatok szerepének a feltárása. „*Ráadásul az is jogos felvetés, hogy egy új politikai rendszerben ne legyen az értelmiségieknek a politikára közvetlen befolyásuk*” – ez Radnóti írásának a lényege. A „*szimbiotikus különállás*” pedig nem a teljes elválaszthatóságot jelenti – ezért kár ez ellen érvelni. Valójában az az írás lényege, hogy a Momentumot betuszkolja a balliberális értelmiségi táborba – ami egy LMP-s politikustól érthető szándék.

Bizonyára többen is hozzászólnak Radnóti írásához. Szerintem akkor járunk el legjobban, ha annak vesszük, ami: egy (jövendő?) politikus állásfoglalását arról, hogy igényli az értelmiség tevékenységét, fontosnak tartja a szerepét – de vegye figyelembe, hogy aki politikára adja a fejét, annak másfajta

felelősséget kell vállalnia. S ez akkor is így van, ha ez nem kellemes egy magát értelmiséginek tartó mérnök-közgazdásznak.